

Huvudområden för generella examina på grundnivå och avancerad nivå

Beslut

Styrelsen beslutar

att huvudområden för generella examina på grundnivå och avancerad nivå från och med läsåret 2019/20 ska vara de som anges i bilaga 1 till detta beslut,

att, i och med utgången av läsåret 2018/19, upphäva styrelsens tidigare beslut om huvudämnen/huvudområden:

- § 116 Livsmedelsvetenskap som huvudämne, 15 december 2004,
- § 37 Inrättande av husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad som huvudämnen i grundutbildningen, 27 april 2005,
- § 47 Ämnen vid SLU, 12-13 juni 2006,
- § 96 Inrättande av veterinärmedicin som huvudämne, 14 december 2006.

Redogörelse för ärendet

Styrelsen beslutar om vilka huvudområden för generella examina på grundnivå och avancerad nivå som ska finnas vid SLU (Styrelsens delegationsordning, SLU ID: SLU ID:ua.29019.1.1.1-681). Enligt rektors beslut den 16 april 2007 (dnr SLU ua 33-1256/07) använder SLU benämningen ”huvudområde” från och med den 1 juli 2007, vilket ersätter det tidigare begreppet ”huvudämne”.

Utbildningsnämnden (UN) beslutar om ämnesbeskrivningar som ett styrdokument inom utbildningsområdet. Nuvarande ämnesbeskrivningar för SLU:s huvudområden finns i [Lokal examensordning – regler för examina på grundnivå och avancerad nivå vid SLU](#) (SLU ID: SLU.ua 2017.1.1.1-4813).

Från två programnämnder (PN) har förslag på tre nya huvudområden framförts till UN (SLU ID: SLU ltv 2018.1.1.1-715, SLU ua 2018.1.1.2-1835). De tre förslagen innebär, i varierande grad och på olika sätt, gränsdragningar med överlappningar i förhållande till befintliga huvudområden. UN har vid sammanträde den 16 maj 2019 (§ 31/19) föreslagit att två nya huvudområden inrättas för generella examina vid SLU.

Motiv till beslutet

Generellt

Målen för de generella examina (kandidatexamen respektive masterexamen) utgår ifrån att det finns en fördjupning i ett huvudområde för utbildningen. Det är alltså progression i huvudområdet för utbildningen som krävs för en generell examen.

Det betyder att frågan om huvudområden – inkl. hur huvudområdena definieras och hur enskilda kurser klassas vad gäller både huvudområdestillhörighet och fördjupningsnivå – är av stor betydelse vad gäller måluppfyllelse mot examen och kvalitetssäkring.

Hanteringen av huvudområdena kan även ses som ett strategiskt ställningstagande och bör sättas i relation till SLU:s verksamhetsidé, roll och profil. De huvudområden som används har betydelse för studentrekryteringen eftersom de bidrar till att kommunicera utbildningens innehåll och särprägel samt styr vilka examensbenämningar som är möjliga. Vilka huvudområden SLU erbjuder har också betydelse för studenternas möjlighet till rörlighet mellan olika lärosäten i Sverige.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling som disciplin bygger på ett tvärvetenskapligt och holistiskt synsätt av de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna av utveckling. Införandet av hållbar utveckling som ett huvudområde vid SLU möjliggör att kurser kan klassas i ämnet samt att studenter kan ta ut examen i detsamma. Hållbar utveckling är i stor grad integrerat i SLU:s utbildningar, och i *Inriktningsdokument för utbildning på grund- och avancerad nivå 2017-2020* är ambitionen att hållbar utveckling ska ges ett ännu tydligare fokus i utbildningarna som en del i förverkligandet av SLU:s verksamhetsidé. I *UKÄ:s tematiska utvärdering av hållbar utveckling – självvärdering* (SLU ID: SLU ua 2016.1.1.2-3655) beskrivs SLU:s hela arbete kring hållbar utveckling i utbildningarna. SLU fick högsta betyg och mycket välvilliga omdömen i den resulterade rapporten *Universitets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling* (UKÄ RAPPORT 2017:12). Att införa hållbar utveckling som huvudområde på både grundnivån och den avancerade nivån är viktigt för att befästa och synliggöra SLU:s profil och utbildningens innehåll, och därmed öka utbildningarnas attraktivitet, samt för att underlätta samarbeten med andra lärosäten.

Under beredningen av frågan har argument för den alternativa benämningen *hållbarhetsvetenskap* framförts och diskuterats. Båda begreppen förekommer vid svenska lärosäten. Den samlade bedömningen är att *hållbar utveckling* är att föredra då benämningen är vida känd i samhället medan *hållbarhetsvetenskap* är ett mindre känt begrepp. Det senare riskerar därmed att vara mindre attraktivt för studenter som söker utbildningarna. Samarbete med Uppsala universitet om masterprogrammet *Hållbar utveckling* samt utbildningscentret CEMUS (Centrum för miljö- och utvecklingsstudier) utgör ytterligare skäl.

Miljöpsykologi

Det föreslagna huvudområdet miljöpsykologi har vuxit fram inom landskapsområdet vid SLU och finns även vid flera svenska och internationella lärosäten. Miljöpsykologi är en tvärvetenskaplig disciplin för studier av samspelet mellan människa och miljö med beteendevetenskapliga utgångspunkter. Utbildningen rekryterar studenter från flera vitt skilda områden. Det finns ett behov att tydliggöra den specifika kompetens som ges inom miljöpsykologi i förhållande till landskapsarkitektur, som är det huvudområde som nuvarande kurser är klassade i. Inte minst studenter med en annan utbildning på grundnivå än landskapsarkitektur uppfattar en svårbegriplig diskrepans mellan den examen som de kan ta ut (i landskapsarkitektur) och deras faktiska kompetens efter utbildningen. För närvarande är miljöpsykologi relevant som huvudområde för utbildningen på avancerad nivå, men ej på grundnivå.

Miljöpsykologi bedöms kunna utvecklas som ett eget ämne med fokus på människans interaktion med den fysiska miljön. Vid SLU finns ett lärolag i miljöpsykologi som möjliggör både bredd och djup inom området. Kopplingen till landskapsarkitektur är fortsatt viktig och medför att viss dubbelklassning kan förväntas. Det finns även kopplingar till andra ämnen/huvudområden inom SLU.

Den samlade bedömningen är att miljöpsykologi har en tydlig och klar egen identitet i förhållande till övriga, befintliga ämnen vid SLU. Ett tydliggörande av ämnets innehåll bedöms vara en välkommen avgränsning av denna kunskapsdomän i förhållande till huvudområdet landskapsarkitektur.

Agroekologi

Det föreslagna huvudområdet agroekologi behövs enligt förslagsställaren för att ge studenterna på masterprogrammet Agroecology ett examensbevis som tydliggör deras kompetens inom agroekologi. För närvarande leder utbildningen till en masterexamen i lantbruksvetenskap. I ansökan framhålls att agroekologi som huvudområde ger tydlighet, profilering och attraktionskraft som vid marknadsföring kan locka fler studenter till SLU. Förslagsställarna menar vidare att införandet av agroekologi är strategiskt viktigt, och skulle stärka SLU:s ställning som internationell universitetspart.

Det föreslagna huvudområdet agroekologi relaterar till flera av de existerande, tvärvetenskapliga huvudområdena inom SLU – främst lantbruksvetenskap, men även landsbygdsutveckling och miljövetenskap. Vid SLU finns lärarkompetens som möjliggör både undervisning, examination och utveckling av nya kurser inom agroekologi.

UN:s samlade bedömning är att agroekologi i allt väsentligt överlappar lantbruksvetenskap, som ”betraktar lantbruket som ett komplext system (agro-system) vilket studeras ur en mängd olika perspektiv. Sambanden mellan de biologiska systemens förutsättningar och produktionsprocesser samt brukarens, sektorns och samhällets förutsättningar, behov och agerande är centrala i ämnet. ... Inom lantbruksvetenskap eftersträvas en helhetssyn vid bedömning av problem och

möjliga lösningar. Förmågan att göra avvägningar mellan olika intressen är viktig” (ur nuvarande ämnesbeskrivning för lantbruksvetenskap). Agroekologi har, enligt UN, därför inte en tydlig och klar egen identitet i förhållande till övriga befintliga ämnen vid SLU.

Beslutets innebörd och bedömda konsekvenser

Beslutet innebär att SLU får två nya huvudområden för generella examina:

- Hållbar utveckling (*Sustainable Development*) på grund- och avancerad nivå
- Miljöpsykologi (*Environmental Psychology*) på avancerad nivå

Föreslagna ämnesbeskrivningar framgår av bilaga 2. Efter ytterligare bearbetning av berörda programnämnder (PN) fastställer UN ämnesbeskrivningarna för de nya huvudområdena. Nästa steg blir att fakultetsnämnderna (FN) bedömer ämneskompetensen och utser vilka institutioner som kan examinera inom de nya huvudområdena. För PN blir det möjligt att klassa kurser i de nya huvudområdena och föreslå vilka program som kan leda till examen inom dessa huvudområden.

För att möta behovet av att tydliggöra agroekologi ska det hanteras som en inriktning inom lantbruksvetenskap. Ämnesbeskrivningen för lantbruksvetenskap behöver utvecklas med en beskrivning av agroekologin som en inriktning där systemperspektivet är särskilt tydligt. På så vis kan det agroekologiska innehållet framgå tydligt i framtida masterexamina.

Tidigare styrelsebeslut som upphävs i och med detta beslut framgår av bilaga 3. Utöver de beslut som listas i bilagan, ska även nämnas styrelsens beslut den 26 juni 2012 (§ 66/12) om ändrad indelning av huvudområden avseende landskapsarkitektur och landskapsplanering (dnr SLU ua Fe.2012.3.0-526). Det beslutet innebär att landskapsplanering upphörde som eget huvudområde inom utbildning på grund- och avancerad nivå, medan huvudområdet landskapsarkitektur kvarstår med en ny, vidgad ämnesbeskrivning. Nämnade beslut innehåller även tidsplan och övergångsregler för omställningen. Från och med läsåret 2017/18 ges inte längre några kurser i landskapsplanering. Det är dock fortsatt möjligt att avlägga generella examina i landskapsplanering om kraven för sådana examina uppfylls.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen för SLU efter föredragning av prorektor Karin Holmgren.

Rolf Brennerfelt

Karin Holmgren

Bilagor

Bilaga 1: SLU:s huvudområden

Bilaga 2: Föreslagna ämnesbeskrivningar för nya huvudområden

Bilaga 3: Tidigare beslut som upphävs med detta beslut

Sändlista

Utbildningsnämnden

Programnämnder genom ordförande

Fakultetsnämnder genom dekaner

Kopia för kännedom

Avdelningschefer (motsv.) inom administrationen

Utbildningsledare

Utbildningshandläggare

Utbildningsadministrativa noden

Sluss

Bilaga 1: SLU:s huvudområden

Huvudområde	Benämning på engelska	Examen	
		Grund- nivå	Avancerad nivå
Biologi	Biology	X	X
Djuromvårdnad	Veterinary Nursing	X	
Företagsekonomi	Business Administration	X	X
Hippologi	Equine Science	X	
Husdjursvetenskap	Animal Science	X	X
Hållbar utveckling	Sustainable Development	X	X
Kemi	Chemistry	X	X
Lantbruksvetenskap	Agricultural Science	X	X
Landsbygdsutveckling	Rural Development	X	X
Landskapsarkitektur	Landscape Architecture	X	X
Livsmedelsvetenskap	Food Science	X	X
Markvetenskap	Soil Science	X	X
Miljöpsykologi	Environmental Psychology		X
Miljövetenskap	Environmental Science	X	X
Nationalekonomi	Economics	X	X
Skogshushållning	Forest Management	X	X
Skogsvetenskap	Forest Science	X	X
Teknologi	Technology	X	X
Trädgårdsvetenskap	Horticultural Science	X	X
Veterinärmedicin	Veterinary Medicine	X	X

Bilaga 2: Föreslagna ämnesbeskrivningar för nya huvudområden

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling (*Sustainable Development*) bygger på ett tvärvetenskapligt och holistiskt synsätt av de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna av utveckling. Kunskap kring grundläggande biologiska och miljömässiga sammanhang och hur de möjliggör och begränsar ekonomisk och social utveckling, samt kunskap och djupare förståelse av sociala och ekonomiska systems påverkan på vår möjlighet att utnyttja naturresurser är centralt för begreppet.

Ämnet hållbar utveckling anknyter till i princip alla huvudområden på SLU i och med att hållbar utveckling ska vara integrerad i all utbildning på SLU.

Vetenskaplig grund och gränsdragning

Hållbar utveckling omfattar alla vetenskapsområden, och avser att genom ett mång- och tvärvetenskapligt angreppssätt verka för att målen med de ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensionerna uppfylls i framtiden. Hållbar utveckling kan genom sin natur som en systemvetenskap tillämpas inom alla SLU:s ämnesområden, och ett gemensamt fokus för SLU:s verksamheter är samhällets hållbara nyttjande av naturresurser. Den dimension som ämnet hållbar utveckling tillför, och som utgör en gränsdragning mot andra ämnen, är att tvärvetenskap och systemvetenskap tillför en kompetens på en övergripande systemnivå, det vill säga ett holistiskt synsätt, samt ett framtidsinriktat lösningsperspektiv på utmaningarna i att uppnå ett hållbart samhälle.

Utbildning i ämnet omfattar kunskap om förutsättningar för olika systems hållbarhet och hur hållbarhet i olika system interagerar, om hållbarhetsindikatorer, samt om förändringsprocesser i samhället. Kritiskt tänkande med beaktande av de tre dimensionerna av hållbar utveckling ska ingå och vara i fokus vid tillämpningar av ämnet i utbildningen.

Miljöpsykologi

Miljöpsykologi (*Environmental Psychology*) är en tvärvetenskaplig disciplin som fokuserar på studier av samspelet mellan människan och hennes livsmiljö. Konkreta problem som uppstår i gränssnittet till den fysiska miljön tas som utgångspunkt för kvantitativa såväl som kvalitativa studier kring människans perception, upplevelser och aktiviteter. Miljöpsykologi använder beteendevetenskaplig teori och begrepps-bildning för att förklara och förstå människans interaktion med den fysiska miljön och för att ta fram kriterier för miljöutformning. Vid SLU läggs ämnet fokus på människans relation till natur inom ramen för urbana och rurala landskap, liksom vårt förhållande till mat och djur.

Vetenskaplig grund och gränsdragning

Utbildningar i ämnet vilar på en omfattande internationell kunskapsuppbyggnad kring hur djur, natur och aktiviteter utomhus bidrar till människans utveckling, välbefinnande och hälsa. I fokus för ämnet står anpassning av aktivitet och miljö i anslutning till verksamheter för vård, skola och omsorg, liksom utemiljöers kvalitet vid bostäder och i offentlig miljö där parker, lekplatser och naturmiljö bidrar till rekreation och folkhälsa.

Den miljöpsykologiska forskningen vid SLU har vuxit fram inom ramen för huvudområdet landskapsplanering. Idag ingår landskapsplanering i en bredare definition av ämnet landskapsarkitektur. Miljöpsykologi är i sin SLU-tappning fortsatt starkt influerat av perspektiv från landskapsforskningen men har under också formats av miljöpsykologi som internationell disciplin och kontakter med andra vetenskaper som arkitektur, vårdvetenskap och medicin, folkhälsovetenskap och idrottsvetenskap. Inom utbildning i miljöpsykologi beskrivs landskapsperspektivet som ett av flera möjliga ramverk för att förstå människans samspel med den fysiska miljön, vid sidan om andra mer eller mindre ekologiska eller partikulära perspektiv hämtade från andra vetenskaper.

Utöver ämnets kopplingar till landskapsarkitektur finns vid SLU kopplingar mellan miljöpsykologi och husdjursvetenskap med gemensamt intresse för hälsofrämjande interaktion med sällskapsdjur, med skogsvetenskap i frågor som rör rekreativmiljö och med trädgårdsvetenskap i frågor som rör odlingens potentiella bidrag till rekreation och hälsa, goda matvanor och integration.

Bilaga 3: Tidigare beslut som upphävs med detta beslut

Styrelsen 2004-12-15

§ 116 Livsmedelsvetenskap som huvudämne

Handlingar till § 116:

1. Skrivelse från institutionen för livsmedelsvetenskap

Styrelsens behandling

Institutionen för livsmedelsvetenskap har i skrivelse till fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap hemställt att ämnet livsmedelsvetenskap blir ett huvudämne vid SLU och föreslagit en ämnesbeskrivning (handling 1).

Huvudämnen vid SLU är för närvarande biologi, företagsekonomi, kemi, landskapsplanering, markvetenskap, nationalekonomi, skogshushållning och teknologi. Rådet för grundutbildning ser nu över vilka huvudämnen som skall finnas vid SLU och utarbetar ämnesbeskrivningar. Översynen är angelägen med hänsyn till Bologna-processen och kommer senare att presenteras för styrelsen. Särskilt med hänsyn till kandidatprogrammet Mat och Teknologi är det viktigt att livsmedelsvetenskap redan nu kan bli ett huvudämne. NL-fakultetens programutskott för bioteknologi-programmet och livsmedelsutbildningarna har tillstyrkt förslaget den 29 november och fakultetsnämnden för naturresurser och lantbruksvetenskap den 13 december.

Beslut

att inrätta huvudämnet livsmedelsvetenskap med följande ämnesbeskrivning:

Livsmedelsvetenskap (Food Science) är ett naturvetenskapligt ämne som innefattar kunskaper om och förståelse för sammansättning, egenskaper och funktionalitet hos råvaran såväl som det färdiga livsmedlet. Ämnet tillämpar grundläggande vetenskaper som fysik, kemi, biokemi, mikrobiologi, näringsfysiologi för att studera olika aspekter hos livsmedel, såsom underliggande principer bakom produktförstöring såväl som möjligheter att förbättra ett livsmedels kvalitet. Livsmedelsvetenskap inbegriper även livsmedelsteknologi (Food technology), som är tillämpningen av de livsmedelsvetenskapliga grunderna på livsmedlet i den industriella förädlingsprocessen. Livsmedelsteknologi utgör läran om vad som sker med livsmedlet kemiskt, fysikaliskt och tekniskt i olika processteg, t.ex. vid värmebehandling, bearbetning, förpackning, lagring, distribution och tillagning.

Livsmedelsvetenskap uppvisar betydande interaktioner med ämnen såsom livsmedelssäkerhet (Food safety), human nutrition (Human nutrition), livsmedelshygien (Food hygien), livsmedelsteknik (Food engineering), kvalitetssäkring (Quality assurance), produktutveckling (Product development) och logistik (Logistics).

Inom ämnet livsmedelsvetenskap vid SLU läggs speciellt fokus på livsmedelsråvarans sammansättning och kvalitetsegenskaper i vid bemärkelse. Dessutom fokuseras på hur råvaran - livsmedlet påverkas av förädlingskedjans olika processteg. Fördjupning inom ämnet livsmedelsvetenskap kan ske genom forskarutbildning med specialisering mot livsmedelskemi, växtproduktlära, mjölkproduktlära eller köttvetenskap i enlighet med fastställd forskarutbildningsplan vid Institutionen för livsmedelsvetenskap. Även forskarutbildning inom andra ämnesområden som t.ex. mikrobiologi är möjlig.

Ämnet livsmedelsvetenskap finns upptaget på SCB:s lista över ämneskoder (LVI) och hänförs till utbildningsområdet naturvetenskap (NA).

Föredragande

Kristina Glimelius

Styrelsen 2005-04-27

§ 37 Inrättande av husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad som huvudämnen i grundutbildningen

Handlingar till punkt 37:

1. Hemställan om inrättande av husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad som huvudämnen i grundutbildningen vid SLU (Dnr SLU ua 17.21-1087/05)

Styrelsens behandling

Rektor uppdrog 2003-06-02 åt vicerektor för grundutbildningen att genomföra en översyn av klassificeringen av SLU:s kurser i ämnen och utbildningsområden. En arbetsgrupp har utrett frågan om kursklassificering och lämnade i februari 2004 ett antal förslag som fakulteterna tagit ställning till.

En slutsats är att SLU mer aktivt bör utnyttja möjligheten att inrätta ämnen som tydliggör SLU:s unika kompetens och att dessa möjligheter beaktas i samband med Bologna-processens genomförande. Särskilt biologiämnets delområden behöver tydliggöras liksom de sektorsanknutna, specifika kompetenser som idag främst förknippas med vissa yrkesutbildningar.

Huvudämne är ett ämne i vilket en generell examen kan utfärdas. För närvarande finns följande huvudämnen vid SLU:

- Biologi
- Företagsekonomi
- Kemi
- Landskapsplanering
- Livsmedelsvetenskap (inrättat hösten 2004)
- Markvetenskap
- Nationalekonomi
- Skogshushållning
- Teknologi

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap har inkommit med hemställan om inrättande av husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad som huvudämnen i grundutbildningen vid SLU, handling 1. Förslaget innebär att generella examina kan utfärdas i dessa ämnen vilket inte har varit möjligt tidigare. Grundutbildningsrådet behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 5 april 2005, varvid förslagen tillstyrktes.

Rektor åtar sig att återkomma med en redovisning av SLU:s övergripande plan för huvudämnen.

Beslut

att inrätta husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad som huvudämnen vid SLU ämnesbeskrivningar enligt bilaga 1 – 3.

Föredragande

Kristina Glimelius

Styrelsen 12-13 juni 2006

§ 47 Ämnen vid SLU

Handlingar till punkt 47:

1. Ämnen vid SLU (dnr SLU ua 17.21-1851/06)

Styrelsens behandling

I samband med översyn av kursklassificeringen vid SLU (dnr SLU ua 17.21-2556/03) konstaterades att SLU mer aktivt bör utnyttja möjligheten av inrätta ämnen som tydliggör SLU:s unika kompetens och att dessa möjligheter bör beaktas i samband med Bolognaprocessens genomförande. Styrelsen inrättade 2004-12-15 livsmedelsvetenskap som huvudämne i grundutbildningen och fattade 2005-04-27 motsvarande beslut för husdjursvetenskap, hippologi och djuromvårdnad. Arbetet med att tydliggöra SLU:s kompetens genom inrättande av ämnen har fortsatt.

Beslut

att inrätta följande nya huvudämnen i grundutbildningen från och med läsåret 2006/07

- Lantbruksvetenskap
- Landsbygdsutveckling
- Landskapsarkitektur
- Miljövetenskap
- Skogsvetenskap
- Trädgårdsvetenskap

att fastställa ämnesbeskrivningar och utbildningsområde för SLU:s nya huvudämnen enligt bilaga,

att uppdra till rektor att besluta om nya och reviderade ämnesbeskrivningar för befintliga ämnen.

Föredragande

Kristina Glimelius

Styrelsen 2006-12-14

§ 96 Inrättande av veterinärmedicin som huvudämne

Handlingar till punkt 96:

1. Inrättande av veterinärmedicin som huvudämne vid SLU (Dnr SLU ua 17.21-3740/06)

Styrelsens behandling

Rektor fastställde ämnesbeskrivning för veterinärmedicin den 19 juni 2006. Fakultetsnämnden vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap tillstyrkte den 11 oktober 2006 förslag till ny studieordning för veterinärprogrammet, vilket innebär en Bolognaanpassad studieordning. I förslaget ingår möjlighet till avgång med kandidatexamen efter tre års studier på programmet. Detta kräver att det finns ett relevant huvudämne/huvudområde.

Grundutbildningsrådet beslutade den 20 november 2006 att tillstyrka att veterinärmedicin inrättas som huvudämne vid SLU.

Beslut

att inrätta veterinärmedicin som huvudämne vid SLU.

Föredragande

Lena Andersson-Eklund